

Jrk	Tagasiside	Eleringi kommentaar turuosalise ettepanekule	Konkurentsiameti kommentaar
1	<p>Metoodikat on muudatusettepanekus täiendatud punktiga 2.11, mille sisuks on leevendusmeede sagedusreservide hankimisest tekkiva kulu osas (vastavalt Metoodika punktid 2.11.1 ja 2.11.2). Konkurentsiamet juhib tähelepanu, et kuigi Metoodika punkt 2.11.1 tuleneb kehtivast Metoodikast ning punkt 2.11.2 Kliimaministeeriumi 16.10.2024 ettepanekust Eleringile Metoodika muudatuse osas, on avalikule konsultatsioonile esitatud Metoodika muudatusettepanekus punkti 2.11 (sh alapunktide 2.11.1 ja 2.11.2) sõnastus ebaselge.</p> <p>Parema selguse loomiseks teeb Konkurentsiamet ettepaneku Metoodika muudatusettepanekus viia punkt 2.11.2 punkti 2.11.1 alapunktiks 2.11.1.1 või muuta punkti 2.11 (sh punkti 2.11.1 ja 2.11.2) sõnastust tervikuna nii, et leevendusmeetme põhimõtte ja ülesehitus oleks selgem ja loogilisem.</p>	<p>Ettepanek arvesse võetud ning sõnastus parandatud alljärgnevalt:</p> <p>2.11. Süsteemihaldur rakendab 2025. aastal ühekordsed meetmed, mille kohaselt katab süsteemihaldur bilansiteenuse väliselt võimsusjaotustulude kaudu järgmised kulud:</p> <p>2.11.1. Perioodil 01.02.2025–30.06.2025 100% ulatuses kõik reguleerimisvõimsuste hankimise ja võimsusjaotuse ning neutraalsuse kulud (viited kulude punktidele);</p> <p>2.11.2. Perioodil 01.07.2025–31.12.2025 20% ulatuses käsitsi aktiveeritavate reguleerimisvõimsuste (mFRR) hankimise kulud, välja arvatud süsteemihalduri enda omanduses oleva avariireservelektri jaama kulud, mis kaetakse võrgutariifi kaudu.</p>	-
2	<p>Tasude edasilükkamine ja kompenseerimine ülekoormustuludest 1.juulini tundub ebamõistlik vaid pigem tuleks lükata edasi 1.jaanuarini 2026, kuna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Eesmärk on ju kehtestada süsteemi, mis ei diskrimineeri Eesti tootjaid võrreldes teiste Balti riikidega ja Leedu on vastu võtnud regulatsiooni, mille kohaselt edasilükkamine toimub minimaalset 2025 lõpuni (kui mitte kauem osaliselt). 	<p>Ettepanek leevendusmeetmete perioodi pikendamiseks mitte arvesse võetud, kuid muu tagasiside arvesse võetud mõjuanalüüsi läbiviimise sisendina.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ettepanekut leevendusmeetmete pikendamiseks kuni 1. jaanuarini 2026 ei saa arvesse võtta, kuna Elering ei pea võimalikuks võimsusjaotustulu kasutamist reguleerimisvõimsuse hankimise kulude katmiseks kogu 2025. aasta jooksul. 	<p>Metoodika muudatus leevendusmeetme perioodi osas on kooskõlas Kliimaministeeriumi 16.10.2024 ettepanekuga Eleringile, mille kohaselt tuleb Eleringil töötada välja leevendusmeede, millega vahemikus 1. veebruar kuni 30. juuni 2025 kogu tarbijate ja tootjate sagedusreservide</p>

<p>2) Poole aasta peal muutuvad otsest kulukomponenti on kõikidel turuosalistel väga keeruline oma elektri ostu või müügipakettidesse lisada esiteks seetõttu, et enamik lepinguid on aastaseid (eelkõige kalendriaasta mõttes) ning teiseks ei ole täna arutelus olevat variantide puhul võimalik nende lisamist üheselt käsitleda – tootmise või tarbimise tariif on selged erikoponendid aga eabilansi tariifi edastamiseks tuleks eraldi kliendikohast eabilanssi arvestada.</p> <p>3) Uued arutatud plaanid eabilansi tasu osas mõjuvad oluliselt negatiivselt taastuenergia projektidele</p> <p>Tahaks kindlasti välja tuua, et eabilansi kulu lisab vähemalt tuule ja päikseparkide bilansikulule veel oluliselt rohkem kui esialgu välja pakutud 5,31 /MWh, ehk see on väga oluline osa taastuenergia projektide tulude vähenemine ning meie taastuenergia arengu vajadusi arvestades oleks mõistlik sellisest lähenemisest loobuda sõltumata Läti või Leedu plaanidest (või vähemalt tuleks kindlalt kaitsta seisukohta, mis ei suurendaks eabilansi tasu). Leedukate motivatsiooni eabilansi tasu käsitlemise osas tasuks lähemalt analüüsida, kuna sealne eabilanss on suur ka turuosalistest sõltumatult tulenevalt kohalikust taastuenergia regulatsioonist. Asja teeb veel</p>	<p>2. Oleme nõus, et kulustruktuur peaks arvestama ka Lätis ja Leedus kehtivate meetmete mõju. Kuna Läti ja Leedu tariifid ja struktuur ei ole veel kinnitatud, käsitleme neid mõjuanalüüsis hüpoteetilistena.</p> <p>3. Oleme nõus, et mõjuanalüüsis tuleb hinnata ka kulukomponentide mõju lepingutele, eabilansi tasu mõju taastuenergia projektidele ning mõju väiksematele elektrimüüjatele. Kasutame saadud tagasisidet mõjuanalüüsi raames mõjude kvantifitseeritud hindamiseks.</p>	<p>hankimise kulu kaetakse ülekoormustulust.</p> <p>Kulukomponendi edasihinnastamise võimaluste osas on Konkurentsiamet seisukohal, et võlaõigusseadus (VÕS) ja bilansihaldurite/elektrimüüjate tüüptingimused sätestavad vajalikud alused, millest lähtuvalt on võimalik elektrilepinguid muuta reservvõimsuste hankimisest tingitud kulude tekkimisega. Konkurentsiameti põhjalikum seisukoht toodud 17.06.2024 otsuses nr 7-10/2024-013¹ (Vaideotsus). Konkurentsiamet juhib tähelepanu, et ka Tallinna Ringkonnakohus on haldusasja 3.24-2100 kohtumääruse (edaspidi ka Kohtumäärus)² punktis 14, nõustunud Konkurentsiameti vaideotsuses toodud seisukohaga. Samuti on elektrilepingutele kohaldatav VÕS § 97, mille kohaselt võib kahjustatud lepingupool nõuda teiselt lepingupoolelt lepingu muutmist poolte kohustuste esialgse vahekorra taastamiseks, kui pärast lepingu sõlmimist</p>
--	---	---

¹ Kättesaadav: <https://adr.rik.ee/ka/dokument/15519884>

² Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=382562376>

	<p>hullemaks eabilansi tasu hinnalisa äraspidine motivatsioon – kui kõik teevad pingutusi eabilansi vähendamiseks, siis selle tulemusena jaotatakse sama kulu veelgi vähematele kilovatttundidele ning tasu ainult suureneb. Ehk siis kõigil oleks parem kui eabilanss oleks võimalikult suur, et €/MWh oleks võimalikult väike.</p> <p>Eabilansi tariifi kaudu kulude jagamine karistab eaproportsionaalselt väiksemaid elektrimüüjaid, kuna väiksemal portfelli samasuguse pingutuse juures kõrgemad eabilansi kulud kui suuremal tulenevalt portfelli ühtlustamise efektist. Sellega tekib suurematel konkurentsieelis – Eesti kontekstis eelkõige Eesti Energial. Kõige rohkem kannatavad uued tulijad, kellele kõrge eabilansi tariif seab turule tulekuks konkureeriva hinnaga turutõkke.</p>		<p>muutuvad lepingu sõlmimise aluseks olnud asjaolud ja sellega kaasneb lepingupoolte kohustuste vahekorra oluline muutumine.</p> <p>Konkurentsiamet nõustub Eleringi seisukohaga, et Metoodikate harmoniseerimisel Baltikumi üleselt on oluline teostada esmalt mõjuanalüüs erinevate lahenduste osas ning sealjuures hinnata ka kulukomponentide mõju lepingutele, eabilansi tasu mõju taastuvenergia projektidele ning mõju väiksematele elektrimüüjatele.</p>
3	<p>1) Edasilükkamine on mõistlik, võiks lähtuda Leedu plaanist mitte rakendada sagedusreservide eraldi tasu enne 2026 ja siis järk-järgult allokatsiooni suurendada. See võimaldab müüjatel õigeaegselt kohandada müügilepinguid.</p> <p>2) Kindlasti on vaja teostada kehtiva metoodika muudatuse korral mõjuanalüüs jaeturule. Ühe variandina võiks kaaluda ka tasu kogumist läbi võrguettevõtjate eraldi tariifina, analoogselt taastuvenergia tasu või elektri aktsiisiga. Nt Leedu ettepaneku kohaselt FCR kulud kaetakse võrgutariifi kaudu eraldi komponendina.</p>	<p>Ettepanek leevendusmeetmete perioodi pikendamisenä ei ole arvesse võetud, kuid teised punktid võtame mõjuanalüüsi läbiviimisel arvesse.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nõustume, et kehtiva metoodika muudatuste mõjuanalüüs on vajalik, sealhulgas mõju jaeturu konkurentsile. 2. Mõjuanalüüsi raames ei käsitleta arveldusahelate (kulude kogumine müüjate või võrguettevõtjate kaudu) ega reservide jaotuse osakaalude ümberkorraldamist. Eesmärk on leida reservvõimsuste kulude jaotusega tariifstruktuuris võimalikult õiglase 	<p>Leevendusmeetme rakendamise perioodi, elektrimüüjate/bilansihaldurite lepingute muutmise võimalikkuse kohta ning Metoodikate harmoniseerimise kohta Baltikumi üleselt, sh mõjuanalüüsi kohta, vt Konkurentsiameti kommentaari punktis 2.</p>

	<p>3) Kui kulud jaotatakse eabilansi kogusele, siis sellel on ettenägematud negatiivsed tagajärjed sektorile ning toome välja peamised aspektid:</p> <p>a) Puudub motivatsioon täpsemalt prognoosida, sest iga vähendatud eabilansi kogus tähendab suurema ühikuhinda.</p> <p>b) Kui selline meetodika rakendub, peame iga kliendi puhul hindama, milline on nende eelduslik prognoosi viga ja eabilansitariif. 2023 andmete järgi oleks päikesele minimaalne bilansihalduri marginaal 14,77 €/MWh, tuulepargile 10,25 €/MWh. Lisaks sunnib see kõiki müüjaid läbirääkimistele tarbijatega, sest isegi kui 3,75 saab eraldi arvele kirjutada, siis täiendav 2,27 €/MWh ei mahu olemasolevate lepingute marginaali. Tulemusena ei ole ühiskondlik kulu X mln, vaid X+Y, kuna eeldatav kulu põhineb ajaloolistel andmetel ning müüjad lisavad marginaalidele ka oma riski osa.</p> <p>c) Meetodika soosib selgelt suurema portfelliga müüjaid. Elektriturul ei ole väga suurt aktiivsust, paljud võrguettevõtjad on loobunud aktiivsest elektrimüügist ning uusi müüjaid ei lisandu. See ei ole hea trend elektriturul</p>	<p>tasakaalupunkt, arvestades mõjusid jaeturu konkurentsile, tootjatele ja meetodika rakendatavusele.</p> <p>3. Võtame mõjuanalüüsis arvesse esitatud tähelepanekud eabilansi kogusele kulude jaotuse kohta, sealhulgas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivatsiooni prognoositäpsuse suurendamiseks; • Mõju taastuenergia tootjatele; • Võimalikud negatiivsed mõjud elektrituru konkurentsiväikesematele müüjatele. <p>Kasutame saadud tagasisidet mõjuanalüüsi raames mõjude kvantifitseeritud hindamiseks.</p>	
4	<p>Meetodika p-s 2.11 on sätestatud leevendusmeede, mille kohaselt katab süsteemihaldur 2025.aastal ühekordse meetmena võimsusjaotustuludest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% ulatuses käsitsi aktiveeritavate reguleerimisvõimsuste (mFRR) hankimise kuludest (sh ei sisalda süsteemihalduri enda omanduses oleva avariireservelektrijaama kulusid) perioodi 01.02.2025-31.12.2025 kohta; 	<p>Ettepanek meetodika muutmiseks kliimaministeriumilt, mille kohaselt kaetakse kulud vastavalt elektritarbimise mahule ja turuosaliste poolt tekitatud eabilansile, <u>ei ole arvesse võetud</u>, kuna kinnitatud tasustruktuuri muutmine eeldab mõjuanalüüsi läbiviimist. Eesmärk on leida reservvõimsuste kulude jaotusega tariifstruktuuris võimalikult õiglane tasakaalupunkt tootjate ja tarbijate jaoks, võttes</p>	<p>Meetodika muudatus on leevendusmeetme perioodi osas kooskõlas Kliimaministeriumi 16.10.2024 ettepanekuga Eleringile, mille kohaselt tuleb Eleringil töötada välja leevendusmeede, millega vahemikus 1. veebruar kuni 30. juuni 2025 kogu tarbijate ja tootjate sagedusreservide</p>

<p>2. Perioodil 01.02.2025-30.06.2025 sisaldab punktis 2.5.2 tarbimise ja tootmise tariif vaid süsteemihalduri administratiivkulusid ning süsteemihaldur katab erandkorras muud kulud ühekordse meetmena võimsusjaotustuludest.</p> <p>Kliimaministri 16.10.2024 ettepaneku kohaselt tuleks vahemikus 01.02.2025-30.06.2025 katta <u>kogu tarbijate ja tootjate sagedusreservide hankimise kulu ülekoormustulust</u> (metoodikas nimetatud võimsusjaotustuluks) ning metoodikat vastavalt muuta. Samuti pidas kliimaminister vajalikuks pikendada leevendusmeetmeid <u>vähemalt kuni on kehtestatud harmoneeritud lähenemine Lätiga</u>. Kliimaministeeriumi hinnangul on mõistlik rakendada lähenemist, mille kohaselt kaetakse kulud vastavalt <u>elektritarbimise mahule ja turuosaliste poolt tekitatud eabilansile</u>.</p> <p>Metoodikas ei ole neid ettepanekuid täielikult arvestatud. Metoodika p 2.5 kohaselt kaetakse reguleerimisvõimsuse hankimise kulu i) eabilansi tariifi ja ii) tootmise ja tarbimise tariifist, mida rakendatakse vastavalt tootmise ja tarbimise koguste summale. Seega näeb metoodika vaatamata kliimaministri ettepanekule jätkuvalt ette kulude katmise ka vastavalt <u>elektritootmise mahule</u>, mis tekitab regioonis elektritootjate vahel ebavõrdse konkurentsi olukorra.</p>	<p>arvesse mõjusid jaeturu konkurentsile, tootjatele ning metoodika rakendatavusele.</p> <p>Alljärgnevalt vastame esitatud küsimustele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Metoodika sätestab kulude jagamise põhimõtte, mis hõlmab tootjate ja tarbijate osalust tasakaalustamiskulude katmisel. Tootmise tariifi kaasamine tagab, et kulud jaotuvad proportsionaalselt. Kliimaministeeriumi ettepanekut käsitletakse mõjuanalüüsis, et hinnata selle rakendatavust ja mõju. 2. Administratiivkulud on metoodikas selgelt piiritletud ning Konkurentsiameti poolt kontrollitavad. Bilansiteenuse administratiivkulude tariifide struktuur tootmise, tarbimise ja eabilansi kogusele on olnud kasutuses juba ligi neli (4) aastat. 3. Võimsusjaotustulu täiendav kasutamine mõjutaks võrgu arendamist ja investeringuid, seetõttu katab ülejäänud kulud kehtiv tariifstruktuur. 4. Kui Baltikumi ülesele kokkuleppele ei jõuta, jätkab Elering tariifide rakendamist sellel hetkel kehtiva metoodika alusel. 5. Üleminekuperioodi jooksul rakendab Elering sellel hetkel kehtivat Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud metoodikat. 6. Punktis 2.3.5 toodud kulukomponendid hõlmavad Balti ühise reguleerimisvõimsuste hankimise turul tekkivat võimsusjaotustulu-või kulu vastavalt EBGL art 41(4) ning REMIT art 	<p>hankimise kulu kaetakse ülekoormustulust.</p> <p>Konkurentsiamet nõustub Eleringi seisukohaga, et harmoneeritud lähenemise saavutamise osas Baltikumi üleselt on vajalik eelnevalt teostada mõjuanalüüs erinevate lahenduste osas. Konkurentsiamet on 05.04.2024 otsuses nr 7-10/2024-007 seisukohal, et kulude jagamine tootmise ja tarbimise vahel tähendab, et mõlemad pooled panustavad võrdselt reguleerimisvõimsuste kulude katmisesse, mis peegeldab nende mõlema osalust süsteemi tasakaalu säilitamisel (vt Lisa 5 punkt 5). Juhul kui kavandatava Metoodika muudatusettepanekuga vabastataks üks turugrupp sagedusreservide kulude kandmisest või muudetakse kulude kandmise osakaalusid turugruppide lõikes, on oluline välja selgitada, missuguse turuosalise või ka turupoole tegevus enim sagedusreservide hankimise kulusid põhjustab, kas tootmine või tarbimine, ning kas turul tegutsevad tootjad ja/või tarbijad, kelle tegevus on eriti suure osakaaluga</p>
---	---	---

<p>Lisaks, leevendusmeetmena on p-s 2.11.2 küll ette nähtud, et perioodil 01.02.2025-30.06.2025 kaetakse tootmise ja tarbimise tariifi arvelt vaid Eleringi administratiivkulusid ja muud kulud kaetakse erandkorras ühekordse meetmena võimsusjaotuskuludest, kuid on ebaselge, mis saab alates 01.07.2025, kui selleks ajaks ei jõuta kokkuleppele Balti üleses harmoniseeritud metoodikas või kui sellise metoodika jõustumiseks on vajalik üleminekuage.</p> <p>Metoodika kohaselt kaetakse perioodil 01.07.2025-31.12.2025 võimsusjaotustulust üksnes 20% käsitsi aktiveeritavate reguleerimisvõimsuste (mFRR) hankimise kuludest. Seega tuleb ülejäänud 80% mFRR hankimise kuludest katta muude vahendite arvelt. Samuti tuleb muude vahendite arvelt katta 100% muude reguleerimisvõimsuste (aFRR, FCR) hankimise kulud. Selliselt jääb oluline osa reguleerimisvõimsuste hankimise kuludest alates 01.07.2025 turuosaliste kanda. Ühtlasi on metoodikat täiendatud p-ga 2.3.5, mille kohaselt peab süsteemihaldur kujundama bilansiteenuse hinna selliselt, et see võimaldab katta reguleerimisvõimsuste hankimise võimsusjaotustulu ja turujärelevalve kulu. Selline sõnastus tekitab segadust, kuivõrd ei ole arusaadav, miks peaks bilansihind võimaldama katta ka tulusid.</p> <p>Eesti elektritootjad on korduvalt selgitanud tootjatele täiendava tariifi kehtestamisega seotud negatiivseid mõjusid Eesti elektritootjatele. Neid probleeme on möönnud</p>	<p>15 reguleerimisturgude (võimsus ja energia) järelevalve kulu.</p>	<p>sagedusreservide hankimise vaates.</p>
---	--	---

	<p>ka kliimaminister. Paraku näeb metoodika jätkuvalt sellise tariifi ette ka elektritootjatele. Eelnevast tulenevalt palume selgitada järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Miks on vaatamata kliimaministri ettepanekule jätkuvalt kavas reguleerimisvõimsuse kulude katmiseks rakendada ka tootmise tariifi?2. Kui suure osakaaluga on Eleringi administratiivkulud ning millise mõjuga saab see olema tootjate ja tarbijate tariifile perioodil 01.02.2025-30.06.2025?3. Miks kaetakse alates 01.07.2025 võimsusjaotustulu arvelt ainult 20% mFRR kuludest ning miks ei ole võimalik võimsusjaotustulu arvelt katta ülejäänud osa reguleerimisvõimsuste hankimise kuludest?4. Kliimaministri suunise kohaselt peaks selleks ajaks olema kokku lepitud Läti ja Leedu süsteemihalduritega ühtne bilansiteenuse kulude jaotamise metoodika, kuid mis saab juhul, kui selleks ajaks siiski Baltikumi ülesele kokkuleppele ei jõuta, st millist tootja ja tarbija tariifi rakendab Elering sel juhul alates 01.07.2025?5. Eelduslikult peaks ka Baltikumi ülese kokkuleppe saavutamisel rakenduma üleminekuperiood. Millist tootja ja tarbija tariifi rakendab Elering alates 01.07.2025 juhul, kui selleks ajaks ei ole üleminekuperiood veel lõppenud?		
--	--	--	--

	<p>6. Millest koosnevad meetodika p-s 2.3.5 sätestatud reguleerimisvõimsuste kulu komponendid?</p>		
<p>5</p>	<p>Seisukoha esitajad soovivad esmalt tunnustada Eleringi valmidust katta reguleerimisvõimsuste turu avamisega seonduv reguleerimisvõimsuste hankimise kulu võimsusjaotustuludest. Kuna Eesti elektrituru osalised peavad turu ülesehitusest tulenevalt konkureerima nii Soome, Läti kui ka Leedu tootjate ja tarbijatega, on sedavõrd olulisem, et täiendavate tasumehhanismide rakendamise tagajärjel ei kahjustuks turul toimuv konkurents. Seda eriti olukorras, kus turu ülesehitusest tulenevalt ei ole Eestis asuvatel elektrienergia tootjatel võimalik <u>täiendavat tasu tarbijatele edasi kanda olukorras</u>, kus sama tasu kohustus puudub näiteks Läti, Leedu ja Soome tootjatel. Seetõttu tunnustavad seisukoha esitajad lisaks ka Eleringi tegevusi seoses eesmärgiga leida Baltiülene lahendus reguleerimisvõimsuste hankimise kulu edasikandmiseks turuosalistele. Seoses kooskõlastuses oleva Elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtse meetodikaga – Seisukoha esitajad teevad ettepaneku reguleerimisvõimsuste hankimise kulu puudutavad sätted, muu hulgas p 1.12, 2.3.5 ja 2.5.2, meetodikast eemaldada või seada nende kehtivus sõltuvusse võimalikest tulevastest elektrituruseaduse muudatustest. Elering on lisanud kooskõlastusele dokumendi, kus on näidatud ära muudatused võrreldes Konkurentsiameti poolt 05.04.2024 otsusega nr 7-10/2024-007 kooskõlastatud versiooniga.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kinnitame, et Elering jätkab koostööd Läti ja Leedu süsteemihalduritega, et tagada kulude jagamise ühtlustamine Baltikumi tasandil ning säilitada konkurentsivõimelised tingimused Eesti turuosalistele. 2. Reguleerimisvõimsuste hankimise kulu meetodikast täielikku eemaldamist või nende kehtivuse sidumist tulevaste elektrituruseaduse muudatustega ei saa praegusel hetkel arvestada. Meetodika on koostatud Euroopa Liidu määruste alusel ning see peab tagama süsteemi tasakaalustamise kulude proportsionaalse jaotamise, samal ajal arvestades olemasolevat õiguslikku raamistikku. 3. Meetodikas toodud reguleerimisvõimsuste tasu arvestus põhineb Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 44 lõikel 3, mis annab liikmesriikidele õiguse kehtestada tasakaalustamisvõimsuste kulude katmiseks vajalik arveldusmehhanism. 4. Nõustume, et meetodika punktides 2.5.2, 2.9.2, 2.9.4 saab sõnastust parandada 5. Mõistame, et bilansiteenuse tasustruktuuriga kaasneb mitmeid väljakutseid erinevatele turuosalistele ning, et tuleb leida viis tasakaalustamise kulude katmiseks sellise tariifstruktuuriga, mis tagab süsteemi jätkusuutlikkuse. 	<p>Kulukomponendi edasihinnastamise võimaluste osas on Konkurentsiamet seisukohal, et VÕS ja bilansihaldurite/elektrimüüjate tüüptingimused sätestavad vajalikud alused, millest lähtuvalt on võimalik elektrilepinguid muuta reservvõimsuste hankimisest tingitud kulude tekkimisega. Konkurentsiameti põhjalikum seisukoht toodud 17.06.2024 otsuses nr 7-10/2024-013 (Vaideotsus). Konkurentsiamet juhib tähelepanu, et ka Tallinna Ringkonnakohus on haldusasja 3.24-2100 Kohtumääruse punktis 14, nõustunud Konkurentsiameti vaideotsuses toodud seisukohaga. Samuti on elektrilepingutele kohaldatav VÕS § 97, mille kohaselt võib kahjustatud lepingupool nõuda teiselt lepingupoolelt lepingu muutmist poolte kohustuste esialgse vahekorra taastamiseks, kui pärast lepingu sõlmimist muutuvad lepingu sõlmimise aluseks olnud asjaolud ja sellega kaasneb lepingupoolte kohustuste vahekorra oluline muutumine.</p>

<p>Samas arvestades, et seisukoha esitajad on eelnimetatud Konkurentsiameti otsust vaidlustanud ulatuses, kus see kehtestab turuosalistele uue tasu, võib käimasolev kohtuprotsess mõjutada nii Konkurentsiameti poolt 05.04.2024 kooskõlastatud meetoodika kehtivust, kui ka käesoleva kooskõlastusprotsessi tulemusel tekkiva meetoodika kehtivust. Seisukoha esitajad saavad aru, et Eleringi hinnangul on eelnimetatud Konkurentsiameti otsusega lisatud uue reguleerimisvõimsuse tasu aluseks Euroopa Komisjoni (EL) määruse 2017/2195 artikkel 44 lg 3. Artikkel näeb ette Eleringi võimalust koostada ettepanek täiendava arveldusmehhanismi loomiseks, et katta tasakaalustamisvõimsuse hankekulud ning Konkurentsiameti võimalust vastav ettepanek heaks kiita. Määruse (EL) 2017/2195 artikkel 44 lg 3 samas ei sätesta arveldusmehhanismi, mis seaks bilansihalduritele kohustuse tasu katta, ega ka võimalust neil tasu tarbijatele ja tootjatele edastada (konkreetne arvelduse meetoodika on jäetud liikmesriikide, s.o seadusandja otsustada). 2 3 Seisukoha esitajad saavad ka aru, et antud teema osas võib eksisteerida Eleringi ja nende vahel eriarvamus, kuid ettepaneku eesmärk on vältida olukorda, kus vastava eriarvamuse lahendamiseks peavad seisukoha esitajad järjekordselt võimaliku meetoodika vaidlustama. Alternatiivselt võib varasema meetoodikaga seonduv kohtuprotsess mõjutada ka käesoleva kooskõlastuse tulemusel kinnitamisele minevat meetoodikat. Nagu Elering on ka teadlik, on</p>	<p>Võimalikke alternatiive analüüsime edaspidi koos mõju hindamisega.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Salvestusele arvestuse tingimustes järgib süsteemihaldur seadusandluses toodut. 7. Süsteemihaldurile jääb ebaselgeks tagasiside, et meetoodika motiveerib Eestis asuvat elektri tootjat lõpetama elektri müümise elektribörsi kaudu. Juhime tähelepanu, et tariif rakendub tegelikule mõõdetud tootmisele, mistõttu ei oma tähtsust, kas tootmine müüdi elektribörsi või kahepoolsete lepingute kaudu. 8. Nõustume, et muudatused peavad arvestama turuosaliste ettevalmistusvõimekust. 	<p>Lähtuvalt eeltoodust ei nõustu Konkurentsiamet seisukohaga, et Eestis puudub sagedusreservide hankimisega seonduva tasu edasiarveldamiseks vajalik regulatsioon.</p> <p>Konkurentsiamet on seisukohal, et Meetoodika muudatused kajastavad Kliimaministeeriumi 16.10.2024 ettepanekus sisalduvat, mille kohaselt tuleb Eleringil töötada välja leevendusmeede, millega vahemikus 1. veebruar kuni 30. juuni 2025 kogu tarbijate ja tootjate sagedusreservide hankimise kulu kaetakse ülekoormustulust. Vastav muudatus loob Eleringile ajaperioodi, et viia läbi mõjuanalüüs erinevate Meetoodika lahenduste osas, harmoniseeritud lahenduse leidmiseks Baltikumis koostöös Läti ja Leedu põhivõrguettevõtjatega. Konkurentsiamet on 05.04.2024 otsuses nr 7-10/2024-007 seisukohal, et kulude jagamine tootmise ja tarbimise vahel tähendab, et mõlemad pooled panustavad võrdselt reguleerimisvõimsuste kulude</p>
---	--	---

<p>Kliimaministeerium välja töötamas elektrituruseaduse muudatust, millega sätestatakse Konkurentsiameti poolt 05.04.2024 otsusega nr 7-10/2024-007 kooskõlastatud meetodikas esmakordselt toodud <u>reguleerimisvõimsuse tasu arveldamiseks vajalik ja praegu puudu olev regulatsioon</u>. Seetõttu on mõistlik enne vastavate sätete meetodikasse lisamist vastav regulatsioon ära oodata. Juhul, kui Elering otsustab seada reguleerimisvõimsuste hankimise kulu puudutavate punktide kehtivuse meetodikas sõltuvusse vastava elektrituruseaduse muudatuse jõustumisest (mille juriidilist võimalikust ei ole seisukoha esitajad eraldi hinnanud), teevad seisukoha esitajad teha lisaks ka ettepaneku täiendada punkti 2.5.2 selguse huvides järgnevalt: (alla joonitud osa on lisatud):</p> <p>2.5.2 Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikkel 44 lg 3 alusel</p> <p>kooskõlastatud tootmise ja tarbimise tariif, mis rakendatakse bilansihalduri bilansipiirkonnas mõõdetud tootmise ja tarbimise koguste summale ning mille kaudu süsteemihaldur katab muud punktis 2.3 loetletud bilansiteenuse kulud, mida ei saanud katta kas bilansienergia hinna ja eabilansi tariifi kaudu. Lisaks eeltoodule teevad seisukoha esitajad ka järgnevad ettepanekud:</p> <p>- Meetodika p. 2.9.2. sõnastus ei ole ühemõtteliselt arusaadav. Meetodika punkt 2.9.2. sätestab tootmise ja tarbimise tariifi suuruse, kuid punkti sõnastus ei ole üheselt mõistetav, sest sõnad „ülejäanud“ ja</p>		<p>katmisesse, mis peegeldab nende mõlema osalust süsteemi tasakaalu säilitamisel (vt Lisa 5 punkt 5). Juhul kui kavandatava Meetodika muudatuse ettepanekuga vabastatakse üks turugrupp sagedusreservide kulude kandmisest või muudetakse kulude kandmise osakaalusid turugruppide lõikes, on oluline välja selgitada, missuguse turuosalise või ka turupoole tegevus enim sagedusreservide hankimise kulusid põhjustab, kas tootmine või tarbimine, ning kas turul tegutsevad tootjad ja/või tarbijad, kelle tegevus on eriti suure osakaaluga sagedusreservide hankimise vaates.</p> <p>Konkurentsiamet nõustub Eleringi seisukohaga, et tariif rakendub tegelikule mõõdetud tootmisele, mistõttu ei oma tähtsust, kas tootmine müüdi elektribörsi või kahepoolsete lepingute kaudu.</p>
--	--	---

“kogusumma” võib sisustada väga erinevalt:
„Bilansipiirkonnas tootmise ja tarbimise tariifi osakaal moodustab kogu ülejäänud summaarsest kogusummast ning see arvutatakse vastava summa (€) jagamisega prognoositud tootmise ja tarbimisega (MWh) bilansipiirkondades, sh võrgukaod;“

Teeme ettepaneku muuta meetoodika sõnastus ühemõtteliseks. –

Meetoodika p. 2.9.4. sõnastus ei ole ühemõtteliselt arusaadav ning elektri

salvestamine peab maksma nii tarbimise kui ka tootmise koguse alusel. Kavandatud meetoodika järgi peab elektrit salvestav käitis Eestis maksma nii tootmise kui ka tarbimise bilansimahu alusel. See võib oluliselt vähendada ettevõtete motivatsiooni investeerida elektri salvestamisse Eestis.

Teeme ettepaneku täpsustada meetoodika punkti 2.9.4. sõnastust nii, et oleks üheselt selge, millised kogused summeeritakse (kas summeeritakse kuu tootmine ja tarbimine või summeeritakse eraldi kuu kõik tarbimised ja kuu kõik tootmised). Samuti teeme ettepaneku lisada eritingimus ainult elektrit salvestava mõõtepunkti jaoks, ning sätestada, et ainult elektrit salvestavas mõõtepunktis tuleb maksta vaid võrgust võetud koguse alusel. –

Meetoodika motiveerib Eestis asuvat elektri tootjat lõpetama elektri müümist elektribörsi kaudu ning diskrimineerib varem fikseeritud hinnaga sõlmitud elektrimüügi lepinguid. 3 |

3 Elektribörsi kaudu elektrit müüval elektri tootjal ei ole võimalik meetoodika punktis 2.5.2. sätestatud bilansimahu alusel tootjale tekitatud

<p>tasu tarbijatele edasi kanda ulatuses, milles vastav tasu Eestis on suurem kui naaberriigis. Eestisse imporditakse elektrit peamiselt Soomest, kus võrreldav tasu on olnud vahemikus 1,2-1,5 €/MWh. Meile teada olevalt tooks kooskõlastamisel oleva meetodika rakendamine Eestis elektri tootjatele kaasa Soomes kasutatavast suurema tasumäära. Fikseeritud hinnata elektrilepinguga elektrit müüv elektri tootja saab Eestis asuvate elektri jaamade toodangu koguse alusel tootjale suunatud tasu täies ulatuses tarbijatele üle kanda vaid siis, kui elektri tootja lõpetab elektri müümise elektribörsi kaudu. Varem fikseeritud hinnaga elektri müügilepingu sõlminud tootja ei saa lisandunud kulu tarbijatele edasi kanda. Eeltoodu tõttu ei ole meetodikas kasutatud tasu jagamine võrdselt tootja ja tarbija bilansimahu alusel tegelikult võrdne ning võib tuua kaasa olulisi prognoosimata muudatusi. Kui Eleringi hinnangul ei ole elektri tootjate poolt elektribörsile elektri müümise lõpetamine meetodikaga soovitud tulemus, siis tuleks meetodikat täiendada nii, et bilansimahu alusel tootjale suunatav tasu ei ole suurem kui vastav tasu Soomes. Tootjates kindluse tagamiseks võiks vastav põhimõte sisalduda ka meetodikas näiteks punkti 2.9.2. lõppu lisatud sõnastuses „ /.../ kuid mis ei ole suurem kui Lätis, Leedus ja Soomes”. Või alternatiivina asendada punktis 2.11. kirjeldatud leevendusmeede Leedus konsultatsioonile esitatud paindlikuma lahendusega, kus alates 1.1.2026 maksavad turuosaliselised 30%; alates 1.1.2027 60% ning</p>		
--	--	--

alates 1.1.2028 100% tegelikest kuludest.

Seisukoha esitajad soovivad viimase kommentaarina selgitada, et nii käesoleva kooskõlastuse protsessi raames toimuvad muudatused, kui ka reguleerimisvõimsuste hankimisega seotud Baltikumi ülese lahenduse leidmisel on äärmiselt oluline kaasata turuosalised nii varakult kui võimalik. Seda põhjusel, et mistahes muudatuste rakendamiseks on vajalik ühelt poolt teha muudatused nii bilansihaldurite, avatud tarnijate kui ka elektrimüüjate ja tarbijate lepingutes ning teisalt on vaja teha muudatusi bilansihaldurite ja avatud tarnijate IT süsteemides, et vastavat tasu oleks üldse võimalik arvutada, edastada ja koguda. Kuni ei ole jõustunud seadusmuudatust ja arusaama lõpliku lahenduse osas, ei ole võimalik ka vastavate muudatuse jõustamiseks kohustusi võtta. Kui riik või Elering soovivad vastavaid muudatusi teha kiiremini, kui tavatingimustes oleks turuosalistel seda võimalik teha, näeb kehtiv õiguskord ette ka turuosalistele õiguse hüvitisele tekkivate täiendavate kulude katteks.